

styrkt bifall till Kongl. Maj:ts nådiga proposition om upphörande af halfva personliga skyddsafgiften, få vi så väl emot motiveringen som beslutet anmäla vår reservation.

I motsats till Utskottets majoritet anse vi denna skatt för den mindre bemedlade, som genom strängt arbete och försakelser närer och föder sig och de sina, vara ganska betungande; icke heller kunna vi godkänna motiveringen deruti, att kommunerna skulle vara berättigade att från denna afgift befria alla dem, som anses hafva svårighet att utgöra densamma, emedan denna kommunernas rättighet att befria endast är tillåten för sådana som njuta fattigbidrag, samt hyresgäster, backstugusittare och inhyreshjon. Vi hafva således en mycket stor klass, som kommunen icke har rätt att befria, nemligen jordtorpare, och deribland finnas många som lika väl voro i behof och borde njuta denna befrielse.

Då nu det sällsynta fall inträffat, att Kongl. Maj:t föreslagit en skattelindring, som företrädesvis tillkommer den mindre bemedlade klassen, vore det obilligt, ja rent af orimligt, att Riksdagen skulle motsätta sig detta; och hemställa vi derföre

om afslag på Utskottets förslag och bifall till ifrågakvarande Kongl. Maj:ts nådiga proposition.»

af Herr *J. Sääf*: »Emedan af all beskattning den träffar relativt hårdast den fattigare och mindre bemedlade befolkningen, som utgår för hvar och en till lika belopp efter hufvudtalet, såsom den personliga skyddsafgiften; och då dertill kommer, att all direkt beskattning, som på en gång måste erläggas, om ock till beloppet ringare, likväl alltid kännas hårdare och obehvämare än den indirekta; har jag ansett, att, då en skattelindring nu kan medgifvas, Utskottet bort af principskäl tillstyrka bifall till hvad Kongl. Maj:t i detta afseende föreslagit.»

N:o 3.

Ank. till Riksd. Kansli den 22 Febr. 1872, kl. 11 f. m.

Betänkande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående upphörande af lastpenningarne.

Sedan Bevillnings-Utskottet från Riksdagens båda Kamrar erhållit remiss å förenämnda nådiga proposition, har Utskottet af skäl, som i dess Betänkande N:o 2, angående nedsättning af den personliga skyddsafgiften, blifvit anförda, ansett sig böra i före-

varande fråga afgifva betänkande, innan Utskottet meddelar yttrande med anledning af åtskilliga andra förslag angående skattenedsättningar.

Uti den nådiga propositionen anföres hufvudsakligen: *att* bland beskattningstitlar, om hvilkas afskaffande fråga tid efter annan varit väckt, men, i anseende till statsverkets behof af inkomster, hittills ansetts böra för tillfället förfalla, de i tullmedlen ingående, på utrikes sjöfarten hvilande, så kallade lastpenningarne, om hvilka stadgas i § 4 af tulltaxeunderrättelserna, intaga ett synnerligen framstående rum, mindre med hänsyn till den statsinkomst, som denna skattetitel inbringar, än i betraktande af den med riktiga beskattningsprinciper föga öfverensstämmande grund, hvarpå afgiften hvilat och det menliga inflytande densamma måste utöfva ej blott omedelbart på den för Sverige så naturliga sjöfartsnäringsen, utan äfven medelbart, men därför icke mindre väsendtligt, på de pris, hvartill dels landets egna exportartiklar såsom spannmål, jern, trävaror m. fl. kunna till utlandet afyttras, och dels nödiga råämnen, redskap, fabrikat m. m. från utlandet införskaffas samt derigenom äfven på de näringar, som af dessa pris äro beroende; *att* nämnda afgift, som utgår med 70 öre för nyläst särskildt af inkommande och särskildt af utgående fartygs hela drägtighet med de undantag och inskränkningar, som i omförmälda § i tulltaxeunderrättelserna finnas upptagna, utgör en beskattning icke på den behållna inkomst, skeppsrederirörelsen lemnar, icke heller omedelbart på de varor, som med fartyget fraktas, utan på sjelfva fartyget eller det transportmedel, som för varornas in- eller utförsel begagnas, men att, då ingen skeppsredare torde uppgöra ett fraktslut, utan att ihågkomma denna afgift och tillägga densamma till de omkostnader, hvilka måste från den betingade frakten afgå, innan någon vinst för honom derå uppstår, frakterna i följd af lastpenningarne måste i de aldra flesta fall stegras med ett denna afgift motsvarande belopp, hvilken stegring i vanliga fall drabbar de fraktade varorna; *att* lastpenningarnes afskaffande således måste göra varutransportererna billigare och på de varor, som för försäljning sändas till utlandet, utöfva alldeles samma verkan, som de åtgärder, hvilka till åstadkommande af lättare och billigare varuförsel inom landet vidtagas, hafva på de varor, hvilka för denna varuförsel utgöra föremål; samt *att* ehuru betydlig statsinkomsten af lastpenningarne kan synas — den har under åren 1866–1870 i medeltal utgjort 496,677 R:dr 26 öre eller i rundt tal 500,000 R:dr för år — det dock bör ihågkommas, att densamma mer än uppväges af den förhöjning i den egentliga tullinkomsten, som den stora utvecklingen af landets näringar och dess till följd deraf ökade välstånd framkallat, hvadan den icke kan anses oeftergifligen nödig; och att, då härtill kommer, att den i sig sjelf ej är rättvis samt derjemte ej blott betungar skeppsrederirörelsen, utan äfven, genom varutransporterernas fördyrande, verkar hämmande på många andra hufvudnäringar, af hvilkas utveckling landets allmänna ekonomiska förkofran är beroende, tillräckliga skäl förefinnas för dess afskaffande; i följd hvaraf Kongl. Maj:t föreslår, att omförmälda afgift eller de så kallade lastpenningarne må med utgången af innevarande år helt och hållet upphöra.

Fråga om lastpenningarnes afskaffande har, såsom jemväl i den Kongl. proposi-

tionen omförmäles, tillförene varit väckt inom Riksförsamlingen, och det enda skäl, som då anfördes för deras bibehållande, var nödvändigheten af denna inkomst för statsverket. Likaledes har 1863 års Tullkomité — som, med afseende på de tullnedsättningar Komitéen föreslog, icke ansåg sig kunna föreslå dess afskaffande, — i sitt underdåniga betänkande fästat uppmärksamheten på önskvärdheten af en nedsättning eller helst fullkomligt borttagande af denna afgift, så snart statsverkets öfriga tillgångar sådant medgäfvæ.

Då statsverkets nuvarande lyckliga finansiella ställning, om också derpå ej må grundas några betydligare skattnedsättningar ens för den närmaste framtiden, likväl synes medgifva någon lindring genom nedsättning eller upphäfvande utaf en eller annan skattetitel, har Utskottet, i likhet med hvad Kongl. Maj:t i sin ifrågavarande nådiga proposition antydt, ansett uppmärksamheten härvid böra fästas i främsta rummet på sådana ännu utgående afgifter, hvilka tillkommit under tider och förhållanden, då man nödgades uppsöka och tillgodogöra nästan hvad slags skattekölla som helst, utan hänsyn till densammas mer eller mindre öfverensstämmelse vare sig med rättvisa och billighet eller med de allmänna villkoren för landets ekonomiska utveckling; och särskildt å sådana, som utgöra en tunga eller ett hinder för sjelfva omsättningen, hvilken lagstiftningen i sednare tider konsekvent och med allt mera framgång sträfvat att frigöra.

Det måste för ett sådant betraktelsesätt ligga i öppen dag, att den under namn af lastpenningar utgående särskilda afgift af fartyg saknar hvarje rättvis och billig grund, enär den utgöres utan afseende å den behållna inkomst fraktrörelsen lemnar, för hvilken inkomst de svenska fartygsrederierna dessutom numera erlägga allmän bevilling i likhet med hvad för all annan inkomst af rörelse eger rum. Lika visst måste man ock erkänna, att lastpenningarne utgöra en tunga på sjelfva omsättningen och äfven i detta hänseende befinnas i uppenbar strid emot de grundsatser, hvilka hos oss, likasom inom hela den civiliserade verlden, så obetingadt inrymmas erkännande i bemödandena att med stora oppoffringar underlätta och förbättra kommunikations-anstalterna. Man må väl anmärka och aritmetiskt uträkna, att den ifrågavarande afgiftens belopp, tillämpad på ett eller annat särskildt fraktslut, vore af den ringa betydelse, att någon nämnvärd lindring i fraktkostnaden genom afgiftens upphäfvande icke kunde blifva att påräkna, och man må vidare till stöd för den endast på häfd och statsbehof, men hvarken på rättvisa eller på statsekonomisk klokhet grundade afgiftens bibehållande invända, att fraktkostnaderna hufvudsakligen bestämmas af tillgång och efterfrågan på fartyg. Vid dylika beräkningar och invändningar gör man sig dock, enligt Utskottets tanke, skyldig till förbiseende icke blott af den obestridliga sanning, att afgifter, lagda på den allmänna rörelsen, i sista hand träffa konsumenter eller producenter med vida högre belopp, än hvartill afgifterna i och för sig uppgå, utan ock af den icke mindre obestridliga sanningen, att hvarje hinder, som lagstiftningen under form af afgifter eller annorledes uppställer emot utvecklingen af någon rörelse, i sin mån motverkar och minskar den tillgång, hvaraf, jemte efterfrågan, all prisbestämning ytterst beror. I den täflan om fraktfartyg, som emellan alla länder eger rum, måste ovedersägligen de länder, som erbjuda fraktsökande fartyg

största bekvämlighet och trygghet jemte lindrigaste skeppsafgifter, tillvinna sig företräde i rikligare tillgång på fartyg och deraf följande nedsättning af fraktprisen. För hvarje land är detta ett eftersträfvansvärdt mål, och för Sverige med dess synnerligen skrymmande och i förhållande dertill mindre värderika exportvaror måste detta mål vara af än mera framstående betydelse. Utskottet har följaktligen ansett särdeles talande skäl förefinnas för bifall till Kongl. Maj:ts nådiga proposition.

Det har visserligen blifvit ifrågasatt huruvida icke, då sjöfarten till och från svenska hamnar bedrifves i ganska betydlig mån af utländska fartyg samt ett upphäfvande af denna afgift således till väsentlig del skulle komma de utländska skeppsredarne till godo, man borde befria endast de svenska fartygen från afgiften, under det man bibehölle densamma för de utländska. Ett sådant förfarande, om det eljest vore i och för sig tillrädligt, möter likväl hinder deruti, att snart sagdt alla sjöfarande nationer, med hvilka Sverige eger någon handelsgemenskap, genom särskilda öfverenskommelser eller traktater blifvit för sina fartyg tillförsäkrade att i svenska hamnar icke blifva betungade med andra eller högre afgifter, än som af våra egna fartyg här utkrävas, liksom svenska fartyg i allmänhet blifvit tillerkända en dylik reciprocitet i de främmande länderna. Såsom af Kommers-kollegii årliga kungörelse, sednast af den 24 Januari 1871, inhentas, åtnjutes för närvarande en sådan förmån af Norge, Danmark, Finland och Ryssland, Preussen, Mecklenburg-Schwerin och Lübeck, Hamburg och Bremen, Oldenburg, Nordtyska Förbundet, Nederländerna, Belgien, Stora Britannien, Frankrike, Spanien, Portugal, Italien, Kyrkostaten, Österrike, Grekland, Turkiet, Persien, republiken Liberia, Nordamerikanska Förenta Staterna, Brasilien, republiken Chili och Sandwicksöarne.

Men kunde ock för någon, åtminstone i våra farvatten jemförelsevis betydelselös främmande handelsflotta lastpenningarne traktatmessigt hos oss bibehållas, under det denna afgift för våra egna fartyg blefve eftergifven, så ligger det ju för öppen dag, att en sådan handelsflotta ännu mindre komme att besöka våra hamnar i täflan med bättre lottade fraktsökande, och att sålunda enda praktiska följden af en dylik åtgärd blefve, icke en möjligen påräknad statsinkomst, utan en eller annan konkurrent mindre för ombesörjande af sjötransporten till eller från Sverige.

Med anledning af hvad sålunda blifvit anfördt hemställer Utskottet:

att Kongl. Maj:ts i förevarande nådiga proposition framställda förslag om lastpenningarnes upphörande med innevarande år må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 20 Februari 1872.

På Utskottets vägnar:

Gust. af Ugglas.

Reservationer:

af Herrar *A. Andersson, J. F. Fredriksson, Ola Lasson, Pehr Ericsson* och *O. P. Rylander*: »Utskottets beslut, att bifalla Kongl. Maj:ts nådiga proposition om lastpenningarnes borttagande, hafva vi ej kunnat biträda, aldraminst sedan Utskottet afslagit Kongl. Maj:ts nådiga proposition om skyddsafgiftens nedsättande till hälften, hvilken nedsättning i synnerhet för den mindre bemedlade befolkningen skulle utgjort en lindring i deras utskylder, hvaremot lastpenningarnes borttagande mera utgör en lindring för skeppsrederierna och i synnerhet då sjöfarten till och från svenska hamnar, till närmare 70 procent, bedrifves af utländska fartyg, kommer denna lindring de utländska fartygsegarne till godo. Man anför väl, att det är producenter och konsumenter som i sista hand få betala denna afgift, men för den större delen af folket torde detta blifva en försvinnande del. Lastpenningarne utgöra på sjöfarten en gammal skatt, hvars aflyftande borde ske i sammanhang med skattelindringar för andra näringar, som kunna vara lika och måhända långt mera tryckta af skatter, och således ega lika befogade anspråk att blifva lindrade. Vi yrka derföre afslag å Kongl. Maj:ts proposition, äfvensom å Utskottets förslag.»

af Herr *G. Kolmodin*: »Då jag ej kunnat förena mig i det beslut, hvartill Utskottet kommit rörande Kongl. Maj:ts proposition om de s. k. lastpenningarnes afskaffande; så har detta ej skett derföre, att jag funnit nämnda beskattning så synnerligen lämplig eller fördelaktig. Orsaken har helt enkelt varit, att jag, då skattenedsättning blifvit föreslagen, ej ansett lastpenningarnes borttagande böra sättas i första rummet. Vid 1867 års Riksdag framträdde ett ofafvisligt behof af ökade statsinkomster, och man föreslog till följd deraf en förhöjning i tullen på kaffe och socker. Denna kunde dock först efter en skarp strid genomföras. Motståndarne anmärkte — och detta med fullt skäl — att denna beskattningsåtgärd skulle på ett ganska kämbart sätt drabba de mindre bemedlade klasserna, bland hvilkas dagliga lefnadsbehof de ifrågavarande artiklarne numera ingått. Dessutom befarade man, att förhöjningen, en gång tillkommen, svårligen skulle kunna åter bortskaffas. Ökade man deremot bevillningen enligt art. II, så skulle man nog så fort som möjligt försöka att komma ifrån det för alla lika synliga som känbara tillägget. Från andra sidan anfördes, att skatteförhöjningar visserligen alltid voro obehagliga; men att man, då omständigheterna sådant oundgängligen kräfde, ej hade annan utväg än att underkasta sig dem. Man framhöll vidare förtjensten hos den indirekta beskattningen och slöt med att förklara, att man i det föreliggande fallet lättast skulle reda sig från svårigheterna genom de föreslagna tullförhöjningarne. Denna mening segrade. Sedan dess hafva sex år förflutit och förhållandena under tiden så förändrats, att regeringen funnit skäligen föreslå en nedsättning i skatterna. Hvad vore

under dessa omständigheter naturligare, än att man i första hand tänkte på dessa tullsatsers, hvilka blifvit ökade under en numera lyckligt öfverstående tid af betryck samt med de fattigare klassernas dryga betungande? En dylik åtgärd skulle för våra arbetarefamiljer innebära en vida större skattenedsättning än efterskänkandet af halfva den personliga skyddsafgiften samt befria dem, som genom sitt armod befinna sig under kapitationsafgiftens streck, från en bevillning till staten, vida större än den, för hvars direkta uttagande man af ren mensklighet ryggat tillbaka. Derjemte skulle en vederläggning gifvas åt det påstående, som mer än en gång blifvit framkastadt, att dylika förhöjningar, sedan de en gång tillkommit, allmänneligen blifva för framtiden bestående. Den tid torde komma, då det kan vara af vigt, att en dylik åsigt redan på förhand funnit sin vederläggning.

Huru angeläget lastpenningarnes borttagande än må ansetts hafva varit, så har det dock aldrig tillförene blifvit satt i fråga, att medelst förhöjning i tullsatserna bereda utväg dertill. Detta är dock i sjelfva verket den operation, som nu blifvit föreslagen. Inga andra skäl än behovet af ökade statsinkomster dikterade år 1867 förhöjningen. Behovet är nu borta, men, i stället att återföra de ifrågavarande tullsatserna till deras förra ståndpunkt, föreslår man nu lastpenningarnes upphörande.

Jag har, såsom förut blifvit sagdt, med allt detta ej velat framlägga ett försvar för denna skattetitels lämplighet, utan blott försökt att visa, det en förändring på annat håll för närvarande borde ega företrädet. Att på en gång minska statsinkomsterna på båda titlarne, synes mig ej kunna ske utan fara att helt snart utsättas för samma obehagliga rubbning som år 1867; såvida ej Riksdagen skulle komma att göra särdeles anmärkningsvärda inskränkingar i den framlagda budgetens utgiftsafdelning.

Då lastpenningarnes försvinnande nu skulle omöjliggöra hvarje nedsättning i den riktning, som för mig synes vara af omständigheterna anvisad; så har jag af detta skäl funnit mig förhindrad att instämma i Utskottets beslut.»